

Spectatorul și teatrul

Piața Maiakovski. O piață cu adevărat teatrală: Teatrul „Sovremennik”, Teatrul de Satiră, Teatrul „Mossoviet”. Seara, înainte de începerea spectacolului se aude aici o singură întrebare: „N-aveți un bilet în plus?”

— De ce oare este atât de mare dorința oamenilor de a ajunge la teatru? În ce constă forța de atracție a artei teatrale? Iată întrebările pe care le-am adresat unui cetățean ce aștepta acest fericit „bilet în plus”.

— Când privești un film sau programul de televiziune, știi că s-au realizat fără participarea ta personală. La teatru ești și co-autor. Senzația că iei direct parte la spectacol și că răspunzi personal pentru ceea ce se petrece pe scenă o poți trăi, cred eu, numai la teatru. Pentru mine, în asta constă forța și unicitatea artei teatrale. Teatrul mă ajută să înțeleg mai bine viața și oamenii care mă înconjoară. Deseori, gânduri sugerate de eroii piesei mă obligă să mă revizuiesc pe mine însumi în multe privințe. Începi să înțelegi că uncori nu ai dreptate; începi să stimezi omul pe care înainte nici nu-l observai; ceea ce înainte constituia pentru tine ceva obișnuit, devine acum important. Într-un cuvânt, teatrul este dascălul meu înțelept, prietenul meu apropiat, de încredere.

Aceasta este părerea spectatorului. Cum definește însă un dramaturg misiunea esențială a teatrului?

(La discuția noastră participă dramaturgul sovietic ALEXEI ARBUZOV, autorul unor piese cunoscute în patrie și străinătate ca: Tania, Poveste din Irkutsk, Ani de pribegie, Bietul meu Marat.)

— A-i ajuta pe oameni să devină mai buni — iată sarcina esențială a creatorilor de artă teatrală. Dar acest lucru nu trebuie înțeles în mod primitiv. Dramaturgii scriu piese, creează eroi pozitivi și ridică probleme esențiale, printre care se numără și cele morale. Spectatorul trebuie să se lămurească singur asupra lor, să mediteze asupra celor văzute. Numai așa teatrul te ajută să te înțelegi mai bine pe tine însuși și pe alții.

Viața unei piese începe pe scena teatrului, și din această clipă ea devine spectacolul însuși. De aceea, vorbind despre perenitate, ne vom referi nu la piesă, ci la spectacol, în primul rând la cel profund contemporan. Cred că numai un asemenea spectacol poate trezi un interes care să dăinuie, precum și dragostea spectatorilor. Azi, multe teatru pun în scenă Shakespeare, Cehov, Tolstoi, adică piese vizând lucruri, zice-se, de mult apuse. Dar, oricât ar părea de stra-

nin, *Pescărușul* și *Romeo și Julieta*, sună azi mai contemporan decât multe piese despre ziua prezentă. De ce oare? Teatrul contemporan care respiră atmosfera de azi, conferă o viață nouă pieselor vechi. Un asemenea teatru posedă un auz perfect, care prinde „muzica vremii”. Și dacă dramaturgul, regizorul și actorii sînt la fel de „muzicali”, atunci are loc nașterea unui spectacol contemporan.

— Cum își rezolvă sarcinile un regizor care caută cu tot dinadinsul să creeze un spectacol iubit de spectatori?

Acastă întrebare am adresat-o lui MARK ZAHAROV, regizorul Teatrului de Satiră. Montările lui, *Ritm-29* (pe materialul primelor piese ale lui N. Pogodin), *Mutter Courage*, de B. Brecht, *Înfrîngerea de A. Fadeev* — pe scena Teatrului „Maiakovski” au fost apreciate unanim de critici și spectatori.

— După părerea mea, un regizor trebuie să vadă în piesă, înainte de toate și independent de data cînd a fost scrisă, ceea ce este vital, *astăzi*, pentru spectator. Sînt întru totul de acord cu Arbutov, cînd acesta spune că nu numai un spectacol pe tema zilelor noastre poate fi contemporan. Istoria Țării Sovietice și realizările poporului sovietic sînt teme care vor prezenta totdeauna interes. Trebuie, însă, ca evenimentele trecute să se proiecteze pe fundalul prezentului. Iată la ce mă gîndeam, lucrînd asupra spectacolului *Ritm-29*, închinat eroismului în muncă al oamenilor sovietici, în anii primelor cîinele. Țelul principal, pe care mi l-am propus este ca spectatorul, plecînd de la teatru, să continue opera începută de eroii piesei, să simtă în mod deosebit de profund răspunderea ce o poartă pentru prezentul și viitorul țării.

Ultima mea montare este piesa lui Brecht *Mutter Courage*. Este o piesă-protest, o piesă ce ne amintește de ororile, ce le lasă în urma sa, lucrul cel mai oribil și nefiresc de pe lume — războiul. Azi, cînd în lume nu e liniște, cînd mai răsună împușcături, această temă nu poate să nu emoționeze oamenii de pe planeta noastră. Dacă o particulă din marea idee umanitară ce rezidă în esența piesei va pătrunde în mintea și inima spectatorilor, înseamnă că munca n-a fost zadarnică, și nici căutările și trăirile creatorilor spectacolului.

— Actorii sînt cei care supun spectacolul judecării spectatorilor. Care este rolul actorului în dialogul „teatru-spectator”?

La această întrebare ne răspunde artistul emerit al R.S.F.S.R., actorul și directorul Teatrului „Sovremennik”, OLEG TABAKOV.

— Actorul este veriga prin intermediul căreia se realizează contactul cu spectatorii. Există două tipuri de actori: unii care joacă și alții care creează. Acei care creează sînt coautori împreună cu dramaturgul și regizorul. Acele clipe petrecute pe scenă, cînd simți că din tine se înalță o ființă nouă, cîndă, sînt clipe de reală fericire, de dragul cărora actorul este dispus să trudească o viață întreagă. Există în această străveche creație scenică o inexplicabilă magie a contactului spiritual cu oamenii, încît odată ce te-ai lăsat stăpînit de ea, rămii pentru totdeauna credincios chemării sale: nu există spectatori, nu există teatru; cortina se ridică și tu te afli singur cu spectatorii. Două-trei clipe și știi dacă ei te-au acceptat sau nu. Ce nume poartă acei curenți biologici pe care spectatorii îi transmit celor de pe scenă? Teatrul este o colaborare cîinstită, o luptă cîinstită, o dragoste cîinstită.

Am fost înțeles, oare? — Iată criteriul principal al muncii actorului. Oamenii vin la noi să se sfătuiască, să compare experiența lor proprie cu aceea pe care le-o oferim noi. Teatrul trebuie să ajute pe om să iubească viața. În aceasta vîd eu menirea teatrului. Iar a-l face să iubească viața, înseamnă să contribui la îmbunătățirea lui.

